

SPECIAL ATTENTION:

Translation P-2

EN-KK
Dec 21
I-17477/2

HUNGARY

COMMUNIST PARTY (0604) ✓

KADAR'S EFFORTS TO REORGANIZE THE PARTY: WAVE OF DENUNCIATIONS

IN FALL 1957

SOURCE MUNICH: Confidential source.

DATE OF OBSERVATION: Until October 1957.

ENGLISH SUMMARY: When negotiating with the workers' councils, KADAR tried to win the workers' support for the re-establishment of local Party cells in the enterprises. His plea was not only rejected but even countered by the demand to officially abolish such Party cells. KADAR answered with police terror but achieved nothing; the majority of the workers flatly refused to become Party members.

BISZKU's statement in January 1957 that half of the Party's members were workers was a lie, source says. At that time 30 per cent of all members were former Party functionaries, State employees, police officials, etc. Even the subsequent reprisals did not help, and today the workers represent only a slim minority in the Party.

Despite the impressive figure of 400,000 nominal members, the Party is weak because the majority became members under threat and coercion. Except for BUDAPEST and a few industrial centers the Party is unable to develop any activities worth mentioning.

In fall 1957 a wave of denunciations spread in the Party; disciplinary action was suspended because up to 50 per cent of the membership were "suspects". Only in late 1957 did the ideological training of young members begin. The apparatus is now even too weak to conduct large scale agitation campaigns.

EVALUATION COMMENT: This report gives an excellent picture of the reorganization of the NSWP. The statements are in full accordance with the impression gained from close scrutiny of the regime press.

The report also makes very clear why the existence of the workers councils was a really serious thorn in the side of

the regime. From the description of the negotiations of Prime Minister KADAR with the representatives of the workers councils in the early post-revolutionary period, it becomes obvious why the regime waited until 15 November 1957 to dissolve legally the practically already silenced workers' councils, and why the regime propaganda has been compelled to make great efforts to justify this dissolution before the workers.

It is obvious that the regime regarded the existence of the workers' councils as a most serious challenge, which could completely deviate the workers from the Party. Therefore in order to be able to start with the reorganization of the Party, the regime was compelled to nullify as fast as possible the influence of the workers' councils. This is the reason for the strong campaign against the councils in December 1956-early 1957 which led subsequently to a complete paralysis of their activities.

The part of this report which deals with the efforts to persuade former TWP members to join the MSWP is correct. Until May 1957 several guidelines were set for enrollment in the new Party. The reluctance of workers to join the MSWP was several times criticized by "Népszabadság", the Party's daily.

The wave of denunciations has been noticed also by the regime's press and radio. Articles and programs in recent months dealt repeatedly with this subject.

Concerning the persons mentioned in the report it has to be added that Sándor BALI, one of the leaders of the BUDAPEST workers' councils, was set free in December 1956. Western agencies have recently reported rumors that 13 workers' council members are standing closed trial in BUDAPEST. Sándor RÁCZ, mentioned in this report, may be among them.

The name and former Party position of József LORINC is confirmed, but his present position is not listed in our files.

x x x

A munkásság az üzemi pártszervezetek felállítására ellen
Workers Against Party Cells in Enterprises

KADARék irakomra jutásuk után, eleinte nem sokat tudtak a pártszervezetek felállításáról. Első feladatuk a kormány állami vállalatok megerősítése volt. A forradalom után különösen az üzemi munkásság olyan módon állt szemben az új rendszerrel, hogy az MSZMP az üzemekben hozzá sem mert fogni a tagfelvétellekhez. A kormány annyival is beírta volna, hogy a sztrájk végetérjen és a termelés munka meginduljon.

KADAR 1956 november közepén többször tárgyalást folytatott a munkások képviselőivel a Parlamentben. KADAR az

egyik ilyen meghasználatán említette meg elsősorban, a pártszervezés feladatait. A jelenlévő 25 munkástanácsos tagot megkérdezte, hogy hányan voltak tagjai az MDP-nek? A válaszokból kiderült, hogy kettő kivételével valamennyien párttagok voltak. KÁDÁR erre rámutatott arra, hogy "az elvtársak látnak, hogy az elmúlt hetekben mi várt volna a kommunizálásra. Az ellenforradalom győzelme esetén mindnyájan életükkel fizették volna párttagságukért, csupán a szovjet csapatok segítségének köszönhetően, hogy még életben vannak és egymással tárgyalhatnak. Verek-perec megmondhatom az elvtársaknak, hogy a saját bőrünket a jövőben csak úgy tudjuk megvédeni, ha ismét erős lesz a párt. Ezt mint kommunista mondom a kommunizálásnak, hiszen mi a szocializmusat akarjuk, ami a munkáshatalommal egyenlő. A munkáshatalom pedig erős párt nélkül fából vaskarika."

Ezután felszólította a munkástanácsos tagokat, hogy visszatérve az üzemekbe, támogassák a pártot, és tördőjenek azzal, hogy a munkások új pártjára minél több munkás lépjen be. KÁDÁR beszédét vita követte. Több munkástanácsos tag szóváltotta, hogy a múltban az üzemi pártszervezetek meglehetősen elleneszenves szerepet játszottak. Felszólítottak mindenbe és a munkáság szemében a pártfunkcionáriusok csak hajcsár szerepet tölthettek be.

Elmondták KÁDÁRnak azt is, hogy több négyüzemi munkásága már olyan határozatot hozott, hogy a gyárakban többé ne működjenek üzemi pártszervezetek. Így szüntették többek között a MÓVAG, a Kőbányai-úti Ganz-gyár, több GSRPEL-i üzem és az Atheneum nyomda munkásai is. A munkások egy határozatot, hogy aki közülük a jövőben párttag akar lenni, ne a gyári, hanem a lakóhelye szerint illetékes pártszervezetnek legyen tagja.

Az üzemek munkáját a jövőben a munkások döntése alapján sem a párt, sem a szakszervezetek nem irányíthatják, ez kizárólag a munkástanácsosok feladata lesz. A képviselők végül is közölték KÁDÁRral, hogy maguk is helyesnek tartanák, ha az üzemekben nem állítanának fel ismét pártszervezeteket. Azt indítványozták, hogy KÁDÁR mint az MSZMP főtitkára, határozatban mondassa ki az ideiglenes intézköztséggel, az üzemi pártszervezetek megszüntetését.

KÁDÁR erre a követelésekre semmiképp sem volt hajlandó beleegyezni. A munkáshatalom fenntartása és biztosítása érdekében életbevágóan fontosnak tartotta az üzemi pártszervezeteket. Mindössze annyi engedélyt adott, hogy az üzemi pártszervezetek működési hatásköréről az MSZMP majd később fog a munkáság képviselői tárgyalásokat folytatni.

A kormány felszámolja a munkástanácsokat, a párt szervezés leg-
főbb akadályát

Regime Remains Against Workers' Councils

A sikertelen tárgyalások után a kormány elhatározta, hogy minden rendelkezésre álló erő a munkástanácsok megsemmisítésére fog fordítani. Ezzel szemben a délből a szakszervezetek segítségét vette igénybe. A szakszervezetek azonban semmi hatással sem voltak a munkások nyújtására, mert a munkásság szinte tömegesen is állt ki a munkástanácsok mellett. A munkástanácsok tisztában voltak azzal, hogy a szakszervezetek az elmúlt években sokszor a munkások érdekeit képviselik, hiszen mindekor és mindenhol a legmagasabbban szolgálták ki a pártot és a kormányt.

A munkástanácsok felállítását a Kádárak folytatott legutolsó tárgyaláson azt követelték, hogy a kormány járuljon hozzá egy központi országos munkástanács felállításához és azt mint a munkásság érdekeit képviselő szervezet ismerje el. Kádár erre hallani sem akart. Aztal érvelt, hogy proletárdiktatúra van, melyet a munkásság növelésére a párt gyakorol és védelmez. Tehát a párt és a kormány a munkástanácsok legfőbb képviselője, így teljesen szükségtelen az újabb munkásság szervezetek, amelyek részvételével az államigazgatásban csak további szűzavart okozna.

A munkástanácsok vezetői ettől kezdve nem tárgyaltak többé a kormánnyal. Bizonyos körükben és a munkásság társaságában irányították tovább, főleg gazdasági téren az ellenfeleket.

December elején, amikor Kádárak karhatalma már eléggé meggyengült, a kormány letartóztatási hadjáratot indított az üzemi munkástanácsok tagjai ellen. A BUDAPEST-i munkástanács a letartóztatások elleni tiltakozásul december 11-12-re általános sztrájkot hirdetett meg. A kormány a sztrájkot törvénytelennek minősítette és a BUDAPEST-i munkástanácsot feloszlatta. Vezetőit RÁCZ Sándort és BALI Sándort ugyancsak letartóztatták. A terror hullámmal sikerült ugyan a munkástanácsokat Kádár-éknek felzámolni, a munkásság gyűlöletét azonban ezáltal annyira magukra vonták, hogy az üzemekben pártszervezésről még jó ideig szó sem lehetett.

A magyar szocialista munkásvárt tagjai között kevés a munkás

Workers -- a Minority in the "Socialist Workers Party"

Az MSZMP vezetősége, látva az üzemi munkásság pártellenes hangulatát, a tagsorsót nem a gyári dolgozók körében, hanem az állami hivatalokban, a karhatalom tagjai között és a vállalkozók között kezdte meg. Természetesen a gyárakban és üzemekben is akadtak olyan meggyőződéses kommunisták, elenyésző számban ugyan, akik mindjárt az elején, önként jelentkeztek az MSZMP-be való

átigazolásra. A párt törzsgazdája azonban nem ezekből, hanem a volt párt-funkcionáriusokból, állami, vállalati, üzemi kádertisztviselőkből és a karhatalom tagjaiból kerültek ki.

Az MSZMP szervezői abból indultak ki, hogyha a minisztériumokban, tanácsoknál, központi hivatalokban, vállalatoknál, üzemekben a vezető beosztásúakat a pártba való belépésre rá tudják bírni, akkor beosztott tisztviselők is követni fogják példáikat. Valóságos hajtóvadászatot indítottak tehát, hogy ezeket a vezető embereket párttagként meg tudják nyerni. Legtöbbjük be is lépett a pártba, de nem önként és meggyőződésből, hanem azért hogy a pártszervezők állandó működésének többet ne legyenek kitéve. A pártszervezők ugyanis tudtukra adták, hanem lépnek be a pártba, akkor azt úgy intézik, mintha szemben állnának a szocializmussal. Ebben az esetben pedig vezető állást többé nem tölthetnek be.

Ennek ellenére nem volt ritkaság, hogy olyan vezető, aki korábban az MDP-tagja volt, inkább vállalta állásának elvesztését, de mégse lépett be az MSZMP-be. Ez történt például LŐRINCZ Józseffel az MDP-központi vezetősége mezőgazdasági osztályának vezetőjével is.

LŐRINCZ József parasztszármazású fiatal kommunista értelmiségi. A mezőgazdasági akadémia elvégzése után a földművelésügyi minisztérium szakoktatói főosztályán kezdte pályafutását, mint előadó. Rövid idő alatt nagy karriert futott be, amit nemcsak származásának és párttagságának köszönhetett, hanem annak is, hogy valóban a legjobb mezőgazdasági szakemberek közé tartozott. Egy-kettőre a főosztály igazgatójává nevezték ki, majd két esztendőre a pártfőiskolára rendelték be. Ennek elvégzése után a központi vezetőség mezőgazdasági osztályának vezetője lett. Ebben a beosztásban politikai és szakmai vonalon teljeskörű ellenőrzési joga volt még a szakminiszter felett is.

LŐRINCZ a forradalom alatt nem mutatkozott hivatalában. A KÁDÁR kormány megalakulása után nem csatlakozott azonnal a MSZMP-hez és korábbi munkahelyén sem jelent meg a pártközpontban. Erre visszahelyezték a földművelésügyi minisztériumba, ahol ismét a szakoktatói főosztály vezetésével bízták meg. Ezt az állást mindössze néhány hétig töltötte be. HEGNER József, a földművelésügyi minisztérium MSZMP szervezőjének titkára állandó nyomást gyakorolt LŐRINCZ-re, hogy lépjen be a pártba. LŐRINCZ a belépési nyilatkozatot nem volt hajlandó aláírni. Az egyik ilyen HEGNER-rel való négyeszenkősti beszélgetés után egy óra múlva írásbeli felmondást kézbesítettek ki LŐRINCZ-nek. A minisztérium épületét azonnal el kellett hagynia. A rendszer mint szakembert mégsem nélkülözheti, így LŐRINCZ jelenleg a GÜDÖLLŐI agrártudományi egyetemen, mint adjunktus dolgozik.

LŐRINCZ utódául TAMÁS Istvánt, a kertészeti főiskola egyik

volt tanácsot, neveztek ki a Számvetésügyi miniszterium szak-
oktatási osztályának vezetőjévé. TAMÁS jelentéktelen szakmai
tudással rendelkezett. Kiszáradását főleg annak köszönhetően,
hogy a kertészeti főiskola MSZMP szervezetének megszervezése
körül élénk tevékenységet fejtett ki.

LŐRINCZ esete nem volt egyedülálló. Így például a Kő-
bányai Ganz-tyúk üzemeltető (KÖ), kiemelt munkáskéder és volt
KDE-tag, ahonnan később ideig állonállt a párttitkár rábeszélés-
lévének és inkább ott hagyta állását, az MSZMP-be még sem
volt hajlandó belépni.

A racionalizálás mint a "Tantoborzás" eszköze
Threats and Coercion Applied to Force Workers Into the Party

1957 januárjában BIZZHU Béla, a BUDAPEST-i pártbizottság
akkori első titkára szervezési tájékoztatót tartott a kerületi
MSZMP titkárok számára. Előadta, hogy jelenleg a munkások
aránya a pártban mintegy 50 százalékos. Felhívta a párttitkárokat
figyelmét arra, hogy ez túl kevés. Lehetséges állapot, hogy
"a szocialista vezetésnek tagjainak többségét ne a munkások
alkossák".

(BIZZHU az ideiglenes munkáspártban felelt meg a valóságnak.
Az 50 százalékos "munkás-párttagok" csak egy tudták kimutatni,
hogy létszámszerűen az összes pártfunkcionáriusokat, kiemelt
kádereket és a kerületi titkárokat is. Az igazi munkás taglétszám
ebben az időben alig érte el a 20 százalékot az MSZMP-ben.)

BIZZHU felajánlotta a párttitkároknak, hogy ezentúl a
főfeladatot annak halasztásán, minél több munkást bírjanak rá a
pártba való belépésre. Különösen a volt KDP-tagokat kell,
lehetőleg négyzetekkel és kiterjedő úreléssel megajándékozni.

A tagtoborzás az üzemekben mindegyik vonatkozóan haladt,
míg a kormány ki nem adta hírhedt racionalizálási rendeletét.
A rendelet nemcsak a tisztviselőkre vonatkozott, hanem az
üzemi munkások egy részét is kénytelenek elvadásztatásával fenye-
gette. A racionalizálás kezdése előtt a párttitkároknak és
üzemi pártbizottságoknak arról kellett gondoskodniuk, hogy az
előző volt munkásokért tagokat. A nyomán következtében a
pártba való belépésre jelentős munkások száma hirtelen meg-
szaporodott. Amikor azután eljött a fenyegető racionalizálási
veszély, innét visszavonult a belépésre jelentkezők munkások
száma. Az agitálás változatlanul a volt KDP-tagok meggyőzésére
irányult, a pártokivételre továbbra sem lettek semmilyen nyu-
mánnyal kitéve. A gyár előjén már annyira megsaporodott az
MSZMP tagjainak száma, hogy a párt vezetősége utasítást adott
szervezőknek, hogy a párt vezetését különösen a hivatalokban,
vállalatokban és egyéb intézményekben erősen rostálják meg

a felvételre jelentkezőket. A megszorításokban az üzemi munkásságra továbbra sem érvényes. Az a cél, hogy a munkásság arányát a párton belül állandóan javítani kell újabb tagfelvételekkel.

Tömeges feljelentések gátolják a pártélet megindulását

Purges Suspended for the Time Being

A tagfelvételi korlátozás elrendelése után súlyos belső válság akadályozta meg a pártszervezetekben a pártélet megindulását. A nyár elejétől kezdve a párttagok tömegesen feljelentések áradatát intézték egymás ellen a pártvezetőséghez. A feljelentések rendszerint személyi bosszúból eredtek. Ezekben azt próbálták bizonyítani, hogy X vagy Y méltatlan a párttag-ságra, mert "az ellenforradalom alatt a pártot szította, az oroszokat gyalázta, vagy utána a sztrájk folytatása mellett uszított."

A pártközpont a feljelentéseket eleinte komolyan vette és minden esetben megindította a vizsgálatot. Idővel azonban annyi feljelentés futott be, hogy ha az azokban foglalt vádaknak csak a fele is bebizonyosodott volna, a párttagoknak legalább egyharmadát kellett volna kizárni. Ez év szeptember közepén a központi bizottság határozatot fogadott el, amely szerint egyelőre véget kell vetni a tömeges fegyelmi eljárások továbbfolytatásának, különben a sok kizárás miatt a tagok létszáma rohamosan lepadna.

Szeptember közepén a kerületi és üzemi pártszervezeti titkárokat a BUDAPEST-i pártközpontban bizalmas értekezletre hívták össze, amelyen KELEN Béla és BORKA Attila ismertették a pártvezetőség határozatát. KELEN és BORKA utasították a párttitkárokat, hogy a jövőben a minimumra csökkenték a feljelentésen alapuló fegyelmi eljárásokat. Javasolták, hogy minden feljelentés alkalmával saját hatáskörükben vizsgálják ki az ügyet és ha azt tapasztalják, hogy a megvádolt párttag komoly pártellenes "ellenforradalmi" bűntettét nem követett el, hanem csak "hőbörgött" és a száját jártatta, akkor simítsák el az ügyet. Ilyen esetben rendeljék be magukhoz a feljelentőt és bizalmas, négy szemközti "elvtársi beszélgetés" keretében bírják rá feljelentése visszavonására, majd békén ki azzal, akit feljelentett.

Az MSZMP szervezete

The Party Apparatus

Az MSZMP központi apparátusát már teljes mértékben sikerült megszervezni. A központi pártalkalmazottak létszáma kevesebb ugyan, mint az MDP-nél volt, de a feladatok ellátására elegendő. Az elbocsátott központi pártburokrátákat részint az államigazgatásban, részint pedig gazdasági vonalon helyezték el. A BUDAPESTI

szóval "szóval" a pörökben, a munkások teljes érdekeltségű
szervezetét a pártszóval lehet. A munkásszervezetek tevékeny
szervezetét a munkásoknak kellene meg kellene teremteniük.

A munkásszervezetet nem lehet elvárni. A munkásszervezet
szóval lehetne az érdekeltségű szövetek, hogy a munkások
szóval meg kellene teremteniük a munkásszervezetet.

Ami a munkásszervezetek elvárásait illeti, az elvárások szóval
szóval lehetne az érdekeltségű szövetek, hogy a munkások
szóval meg kellene teremteniük a munkásszervezetet.

A munkásszervezetek elvárásait illeti, az elvárások szóval
szóval lehetne az érdekeltségű szövetek, hogy a munkások
szóval meg kellene teremteniük a munkásszervezetet.

Ami a munkásszervezetek elvárásait illeti, az elvárások szóval
szóval lehetne az érdekeltségű szövetek, hogy a munkások
szóval meg kellene teremteniük a munkásszervezetet.

A munkásszervezetek elvárásait illeti, az elvárások szóval
szóval lehetne az érdekeltségű szövetek, hogy a munkások
szóval meg kellene teremteniük a munkásszervezetet.

A munkásszervezetek elvárásait illeti, az elvárások szóval
szóval lehetne az érdekeltségű szövetek, hogy a munkások
szóval meg kellene teremteniük a munkásszervezetet.